

Tax Policy Journal

Tax Policy Bureau , Fiscal Policy Office

Edition 1 , Volume 37

September 2016

การจัดเก็บภาษีในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล

1. บทนำ

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายการขับเคลื่อนเศรษฐกิจใหม่ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อวางรากฐานเศรษฐกิจไทยจากระบบเศรษฐกิจปัจจุบันให้ก้าวไปสู่ยุคเศรษฐกิจดิจิทัลให้เป็นรูปธรรม (Digital Economy)¹ รองรับการเพิ่มมูลค่าและอำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจของภาคอุตสาหกรรมและบริการต่าง ๆ เพื่อให้มีประสิทธิภาพและมีมูลค่าสูงยิ่งขึ้น รวมทั้งสนับสนุนความแข็งแกร่งในการทำกลยุทธ์การตลาดอันเนื่องมาจากการเชื่อมโยงตลาดที่กว้างและลึกยิ่งขึ้น การขายสินค้า

ทางอินเทอร์เน็ตโดยไม่ต้องมีร้านค้า ความสะดวกของผู้ซื้อและผู้ขายที่ไม่ต้องเดินทางไปหาซื้อสินค้า ซึ่งการเกิดขึ้นของการค้าและบริการแบบดิจิทัลได้ส่งผลกระทบต่อภาษีทั้งภาษีทางตรงและภาษีทางอ้อม รวมทั้งระบบภาษีมูลค่าเพิ่มในหลายประเทศ โดยเฉพาะการให้บริการโทรศัพท์บนระบบอินเทอร์เน็ต (Internet) ของบริษัท Skype ผ่าน Server ที่ตั้งอยู่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ การซื้อของออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ eBay ดังนั้น หากบริษัทมีการให้บริการแบบดิจิทัลอาจมีประเด็นเกี่ยวกับเรื่องภาษีการเรียกเก็บ

Inside This Issue

World Taxation in Brief
การจัดเก็บภาษี
ในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล

History of Thai Taxation
ย้อนอดีตภาษีไทย : เงินรัชชูปการ

โดย

นางสาวปิยวรรณ วิษณุศิริ

นักศึกษาคณะนิติศาสตร์

สำนักนโยบายภาษี

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

*ผู้เขียนขอขอบคุณ

นางสาวสุมาลี สถิตชัยเจริญ

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายภาษี

สำหรับข้อแนะนำ

ภาษีมูลค่าเพิ่ม และนำส่งภาษีมูลค่าเพิ่มตามอัตราที่แต่ละประเทศกำหนด รวมถึงการจัดทำรายงานภาษีมูลค่าเพิ่ม และการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีของแต่ละประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

¹ เศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) คือ การขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามา ในยุคปัจจุบันได้มีการใช้สมาร์ตโฟนและแท็บเล็ต ติดต่อสื่อสารกันผ่านเครือข่ายไร้สายความเร็วสูง (Wireless Broadband) ทำให้เกิดการใช้งานในวงกว้าง และทำให้เกิดโอกาสทางธุรกิจ

2. สหภาพยุโรปกับระบบภาษีมูลค่าเพิ่มที่รองรับการเจริญเติบโตของยุคเศรษฐกิจดิจิทัล

ในช่วงก่อน 1 มกราคม 2558 ผู้ประกอบการดิจิทัลในสหภาพยุโรป 3 อุตสาหกรรม ได้แก่ 1) สื่อกระจายภาพและเสียง 2) การสื่อสารและคมนาคม และ 3) การบริการอิเล็กทรอนิกส์ต้องมีหน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีมูลค่าเพิ่มในประเทศที่ผู้ประกอบการมีถิ่นที่อยู่ (Vat due at the place of the seller) แทนที่จะถูกจัดเก็บจากการบริโภคของผู้บริโภคในประเทศ โดยส่งผลให้ผู้ประกอบการเลือกจดทะเบียนเพื่อให้บริการดิจิทัลในประเทศที่มีอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราที่ต่ำและเป็นเหตุให้เกิดการย้ายฐานภาษีมูลค่าเพิ่ม รวมทั้งส่งผลให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบในการแข่งขันสำหรับผู้ประกอบการที่ตั้งอยู่ในประเทศ (Local Companies) และผู้ประกอบการที่เป็นบริษัทข้ามชาติ (Multinational Companies) ปัญหาดังกล่าวนำมาสู่ความร่วมมือของกลุ่มประเทศในสหภาพยุโรป โดยกำหนดให้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2558 มีการใช้ภาษีมูลค่าเพิ่มใหม่ สำหรับธุรกรรมการขายสินค้าหรือสำหรับ 3 อุตสาหกรรมดิจิทัลข้างต้น

โดยผู้ประกอบการมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายและเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราของประเทศผู้บริโภคสินค้าและบริการ ดังนั้น ผู้ประกอบการจึงมีหน้าที่ในการระบุถิ่นที่อยู่ของผู้บริโภค รวมถึงการจัดเก็บภาษีจากผู้บริโภค ซึ่งส่วนใหญ่สามารถระบุได้จากที่อยู่ที่ระบุไว้ของผู้บริโภค สรุปได้ตามตาราง

ช่วงเวลา	ประเทศที่ผู้ประกอบการมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายภาษีมูลค่าเพิ่ม	อัตราภาษี
ก่อนวันที่ 1 ม.ค. 2558	ประเทศผู้ให้บริการหรือผู้ประกอบการจดทะเบียน	อัตราภาษีของประเทศผู้ให้บริการหรือผู้ประกอบการจดทะเบียน
หลังวันที่ 1 ม.ค. 2558	ประเทศผู้บริโภคสินค้าและบริการ	อัตราภาษีของประเทศที่ผู้บริโภคมีถิ่นที่อยู่

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการวางแผน หรือการย้ายฐานภาษีของบริษัทข้ามชาติ (BEPS) และสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ประกอบการของแต่ละประเทศ นอกจากนี้ ยังมีระบบที่ช่วยผู้ประกอบการในการหักและนำส่งภาษีมูลค่าเพิ่มในสหภาพยุโรปคือ ระบบ VAT mini One Stop Shop หรือ ระบบ VAT MOSS เป็นระบบความร่วมมือระหว่างสรรพากรในกลุ่มประเทศสหภาพยุโรปที่อนุญาตให้ผู้ประกอบการดิจิทัลใน 28 ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปสามารถจัดเก็บและนำส่งภาษีมูลค่าเพิ่มจากธุรกรรมที่เกิดขึ้น โดยเงินภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บจะถูกนำส่งแก่ประเทศผู้บริโภคที่มี

ถิ่นที่อยู่อีกครั้ง โดยผู้ประกอบการที่ลงทะเบียนตามระบบ VAT MOSS จะได้เลขประจำตัวสมาชิก (Member State of Vat MOSS : MSI) ในประเทศที่ผู้ประกอบการนั้นตั้งอยู่

3. สรุป

ปัจจุบันมีการให้บริการการซื้อการขายที่เพิ่มความสะดวกสบายให้กับผู้บริโภคผ่านระบบ Internet มากมาย และหลายช่องทาง ซึ่งมีความซับซ้อน อีกทั้งระบบภาษีของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันและไม่รองรับการเปลี่ยนแปลงจึงก่อให้เกิดช่องว่างและมีการหาผลประโยชน์จากช่องว่างหรือความแตกต่างดังกล่าว

สำหรับประเทศไทยเองก็กำลังจะเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจดิจิทัลตามนโยบายขับเคลื่อนของรัฐบาล ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและการจัดเก็บภาษีจะต้องมีการปรับปรุงระบบภาษีและพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศโดยการพัฒนาระบบภาษีเพื่ออุดช่องว่างของภาษีจากการขายสินค้าหรือการให้บริการแบบดิจิทัล นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมดิจิทัลทั้งหมดจะต้องร่วมมือกันพัฒนาการกำกับดูแล และสร้างกลไกรองรับเพื่อสร้างหลักประกันให้ประชาชนมีความมั่นใจในการใช้บริการแบบดิจิทัลอีกด้วย

Reference : Chalengsak Chuorrawan. เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว.

http://www.sainampeung.ac.th/chalengsak/units/unit4/chapter4/chapter4_6/Ram6_3_History.htm

<https://www.etda.or.th/digital-economy.html> .

ย้อนอดีตภาษาไทย

เงินรัชชูปการ

เงินรัชชูปการ เดิมคือ ส่วยแทนแรงงานเกณฑ์ ตามระบบไพร่หรือระบบการเกณฑ์แรงงานแต่โบราณ ชายฉกรรจ์มีหน้าที่ต้องรับราชการ คือ ให้แรงงานแก่ทางราชการโดยมิได้รับผลตอบแทน ในสมัยอยุธยา กำหนดให้รับราชการปีละ 6 เดือน แต่ต่อมาลดลงเหลือปีละ 4 เดือน และปีละ 3 เดือน ในสมัยกรุงธนบุรี และรัตนโกสินทร์ตอนต้น ตามลำดับ ผู้ที่ไม่ต้องการรับราชการอาจเสียส่วยเพื่อให้ทางราชการนำไปว่าจ้างผู้อื่นมาทำงานแทน

ต่อมาเมื่อระบบการเกณฑ์แรงงานได้ยกเลิกไป โดยทางราชการหันมาว่าจ้างแรงงานจึงเริ่มมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงวิธีการเก็บเงินในปี 2440 โดยกำหนดว่าชายฉกรรจ์อายุระหว่าง 18 ถึง 60 ปี ที่อยู่ใน

มณฑลนครศรีธรรมราชและชุมพรต้องเสียค่าราชการรายปี ปีละ 2 บาท ต่อมาได้ประกาศเก็บในมณฑลพิษณุโลกในอัตราปีละ 6 บาท แล้วขยายตลอดทั่วราชอาณาจักร ในปี 2444 รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติเก็บเงินค่าราชการ ร.ศ. 120 ซึ่งระบุว่าชายฉกรรจ์ทุกคนที่มีอายุ 18 ถึง 60 ปี ต้องจ่ายเงินค่าราชการในอัตราปีละ 6 บาท ทั้งนี้ ยกเว้นบุคคลบางจำพวก ส่วยแทนแรงงานเกณฑ์จึงกลายมาเป็นเงินค่าราชการ แต่ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น “เงินรัชชูปการ” ตามพระราชบัญญัติเงินรัชชูปการ พ.ศ. 2468 การเก็บเงินรัชชูปการได้ยุติลงเมื่อมีการประกาศใช้ประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2481 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2482 ↗

เรียบเรียงโดย นางสาวปิยวรรณ วิชาศิริ

จาก รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ . 2528 . ภาษีอากรในประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทย: คลังข้อมูลและบทสำรวจทางวิชาการ.

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 101-102.

Tax Policy Journal เป็นวารสารที่จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านนโยบายภาษีอากรของไทยและต่างประเทศ จัดทำโดย สำนักนโยบายภาษี สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง สนใจรับวารสารทางอีเมล หรือมีข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ โปรดติดต่อบรรณาธิการ นางสาววันทนา ไสสอด โทร. 02 273 9020 ต่อ 3516 หรือ E-mail : wantana@fpo.go.th